

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 laadintaohje

Talousspalvelut

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

1. Yleistä

Alajärven kaupunki tuottaa palvelut oman kaupungin asukkaiden lisäksi ostopalvelusopimuksin kuntalain mukaisesti osittain yhteistoimintana naapurikunnille. Sivistyspalvelut Vimpelin kunnalle sekä Lappajärven kunnalle varhaiskasvatuspalvelut. Edellä mainitun lisäksi Alajärven kaupungilla, Soinin ja Vimpelin kunnilla on kuntayhteistyötä (ostopalvelu) maaseututoimessa sekä musiikkiopiston ja kansalaisopiston palveluissa.

Alajärven kaupungin lautakunnat valmistelevat talousarvioehdotukset noudattaen kaupunginhallituksen erikseen antamia "talousarvio-ohjetta". Lautakunnat valmistelevat ostopalveluiden osalta talousarvion kunnista saamiensa ohjeitten mukaisesti.

Alajärven kaupungin lautakuntien määrärahaesitykset ovat nettosidonnaisia ja niiden sitovuustaso on lautakunta.

Luottamushenkilöiden on osallistuttava aktiivisesti oman lautakuntansa talousarvioehdotuksen laadintaan kaikissa eri vaiheissa ja sitouduttava päätöksiin lautakunnalle annettuun kehykseen pääsemiseksi.

1.1 Suunnitteluperusteet

Kaupungin talouden tila on heikentymässä nopeasti, koska toimintamenot kasvavat, esim. valtionosuuskehitys on vaimeaa ja investointitarpeet jatkuvat suurina. Lisäksi vuonna 2026 sote-kiinteistöjen vuokrasopimukset siirtyvät kiinteistöyhtiölle, joten vuokratuotot eivät enää tuloudu kaupungille.

Kuntalain 110 §:n mukaan: "Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaisissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Tasapainoisen talousarvion 2026 ja taloussuunnitelmavuosien 2027–2028 laatiminen edellyttää talouden tasapainottamistoimia Alajärven kaupungin taloudenhoidossa-

Jo 2025 talousarviovuoden aikana toimialojen ja hallinnon on jatkuvasti tutkittava kriittisesti omaa toimintaansa ja yritettävä löytää mahdollisia rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia, jotta aikaansaataisiin pysyviä säästöjä. Talkoovapaiden käyttöä kannustetaan voimakkaasti ja vapautuvien virkojen täyttöesityksiä on harkittava tarkoin. Ensisijaisesti vapautuvan viran kohdalla on aina mietittävä muita toiminnallisia ratkaisuvaihtoehtoja ennen viran täyttöesitystä.

1.2 Talousarvion 2026 taustaoletukset

Valtionosuudet perustuvat 1.1.2015 voimaan tulleeseen lakiin (676/2014) ja verotulot ennustetaan Kuntaliiton ylläpitämän veroennustekehikon avulla.

Talousarvion laadinnassa käytetään kuntien asukaslukuina seuraavia:

-	Alajärvi	9083
-	Lappajärvi	2758
-	Soini	1801
-	Vimpeli	2606

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

1.3 Talousarvion 2026 määräraha-kehyykset

TALOUSARVIOAAMI 2026	TA 2024				
	TP 2023	+Muutos	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatuotot	25 947 705	24 163 089	25 900 443	24 770 770	23 240 000
Toimintakulut	-51 783 896	-51 586 740	-51 773 407	-53 813 725	-52 990 000
Toimintakate	-25 836 191	-27 423 651	-25 872 964	-29 042 955	-29 750 000
Verotulot	18 620 642	18 915 000	19 597 624	19 530 000	20 300 000
Valtionosuudet	14 800 415	13 801 963	13 464 624	14 142 016	14 000 000
Rahoitustuotot- ja kulut	-123 499	-297 500	-330 624	-302 500	-350 000
Vuosikate	7 461 367	4 995 812	6 858 661	4 326 561	4 200 000
Poistot	-4 066 501	-4 237 310	-4 245 600	-3 912 693	-4 200 000
Tilikuden yli/alijäämä	3 394 866	758 502	2 613 061	413 868	0

Talousarvioaami lautakunnittain 2026

Keskusvaalilautakunta	-27 373	-65 205	-68 798	-51 917	-10 000
Tarkastuslautakunta	-20 346	-30 410	-22 421	-30 863	-30 000
Kaupunginhallitus	-4 296 808	-3 857 484	-3 874 549	-4 047 424	-4 150 000
Sivistyslautakunta	-31 786 083	-31 039 967	-31 493 024	-31 601 242	-31 400 000
Elinvoimalautakunta	-3 923 605	-4 909 637	-4 394 730	-5 647 933	-5 400 000
Tekninen lautakunta	-4 306 739	-4 675 217	-4 673 018	-4 960 086	-4 600 000
Yhteensä	-44 360 954	-44 577 920	-44 526 540	-46 339 465	-45 590 000

Tukipalvelut

Kiinteistö	-4 482 954	-3 914 190	-4 143 123	-4 341 838	-4 300 000
Puhdistus- ja ravitsemispalvelut	-2 939 988	-3 094 630	-3 103 744	-3 132 422	-3 100 000
Yhteensä	-7 422 942	-7 008 820	-7 246 867	-7 474 260	-7 400 000
Toimintakulut yhteensä	-51 783 896	-51 586 740	-51 773 407	-53 813 725	-52 990 000

Kehykset ovat sitovia lautakuntatasolla (02).

2. Laadintaperusteet

2.1 Investoinnit ja investointineuvottelut

Investointineuvottelut käydään hallinto- ja talousyksikön johdolla ja kutsusta. Eri lautakuntien investointitarpeet tulee toimittaa viimeistään **15.8.2025** mennessä talouspalveluille.

Neuvotteluiden tuloksena syntyy esitys investointiohjelmasta 2026–2028.

Investointien euromääräinen raja on 10.000 euroa (alv 0 %). Tulee huomioida, että jos investointi alittaa 10.000 euroa se siirretään automaattisesti käyttötalouteen.

2.2 Palkkakustannukset

Hallintokunnat vastaavat vuoden 2026 palkkakustannuksista ja huomioi määräaikaisten ja täyttämättä olevien virkojen kustannusvaikutukset. Voimassa olevan kunta-alan virka- ja työehtosopimusratkaisun voimassaolo päättyy 30.4.2025. Vuonna 2025 virka- ja työehtosopimusratkaisun mukaan huomioidaan kehittämisohjelmaerä 1.2.2025, joka on suuruudeltaan 0,4 % pl-TS, joka on 0,3%. Toinen kehittämisohjelmaerä on 1.6.2025, joka on suuruudeltaan 0,4-0,5 %.

2.3 Henkilöstösuunnitelmat

Talousarvioon tehtävään henkilöstösuunnitelmaan kirjataan henkilöt kokonaisina henkilöinä Populuksen **kotikustannuspaikan mukaan, olivat he kokoaikaisia, osa-aikaisia tai sivutoimisia**. Henkilöitä ei jaeta suunnitelmassa **palkkaperusteisen jaon** mukaan. Jos henkilö tekee esim. omasta halustaan osa-aikatyötä, niin sitä ei muuteta suunnitelmassa osa-aikaiseksi. Jos henkilö työskentelee kahdessa eri hallintokunnassa, hänen virka/toimensa merkitään kotikustannuspaikan mukaan suunnitelmaan

Tulosyksikkö

Virka-/toiminimike

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TA 2024	Muutokset +/- kpl
Hallintojohtaja	1	1	0	0	-1
Hallintopäällikkö *)	0	0	1	1	1

*) nimikemuutos hallintopäällikkö 1.2.2023 alkaen

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Jos halutaan antaa informatiivista tietoa hallintokunnan henkilöstöstä, niin se voidaan tehdä alla olevan esimerkin mukaisesti. Henkilöstösuunnitelmataulukkoon kirjataan kaikki koulunkäynninohjaajat kokonaisina henkilöinä ja tähdellä ilmaistaan kokoaikaisten lukumäärä.

Tulosyksikkö					Muutokset
Virka-/toiminimike	TP 2022	TA 2022	TA 2023	TP 2023	+/- kpl
Koulunkäynninohjaajat	X	X	X	X	X
*) kokoaikaisia koulunkäynninohjaajia on X kpl					

Uusien virkojen ja toimien perustaminen käsitellään talousarvion yhteydessä. Perustamisesitykseen tulee liittää kirjalliset perustelut virkojen ja toimien lisäämisestä.

2.4 Hankkeet ja projektit

Hallintokuntien projektipäälliköt/hankevastaavat laatii luettelon hankkeista ja projekteista sekä niiden tavoitteista, kokonaiskustannuksia ja rahoituksesta sekä kirjalliset selvitykset hankkeen toteutuksesta ja toteutumisesta.

2.5 Järvinet Oy:n tuottamien palveluiden kustannukset

Järvinet Oy toimittaa tuottamiensa palveluiden (ICT, tilitoimisto, palkanlaskenta) kustannusarviot talouspäällikölle pyydettäessä.

2.6 Henkilöstöhallinnon kustannukset

Henkilöstöhallinto toimittaa tuottamiensa palveluiden kustannusarviot **31.7.2025** mennessä.

2.7 Tilaajien laskuttamat kustannukset

Sisäiset vesilaskut tulee olla kirjattuna **31.7.2025** mennessä.

2.8 Teknisen toimen kustannukset

Tekninen toimiala toimittaa tuottamiensa tukipalveluiden (kiinteistö-, ravitsemus- ja puhdistuspalvelut) kustannusarviot **20.8.2025** mennessä lautakunnille ja keskushallinnolle.

2.9 Taloussuunnitelmavuodet

Taloussuunnitelmavuosille 2027–2028 tulevat toiminnalliset ja määrärahahalliset muutokset arvioidaan **lautakuntatasolla**. Muutokset toiminnasta esitetään lyhyenä sanallisena kuvaksena ja määrärahat lukuina. Taloussuunnitelmavuodet kootaan yhteen em. arvioiden perusteella talouspalveluissa.

2.10 Taloussuunnitelmakausi

Taloussuunnitelmakausi kattaa vuodet 2026–2028. Talousarvio laaditaan vuodelle 2026 ja taloussuunnitelma vuosille 2027–2028.

2.11 Talousarvion valmisteluvastuut

Talouspalvelut vastaavat toimialajohtajien ja vastuu viranhaltijoiden kanssa talousarvioehdotusten valmistelusta ja kokoaa talousarvion. Talousarvion osiot ovat *yleiset perusteet, tuloslaskelmaosa, käyttötalousosa, investointisuunnitelma, rahoitussuunnitelma ja taloussuunnitelma*.

3 PÄÄTÖKSENTEKOPROSESSI

3.1 Tilaajaneuvottelut lautakunnittain, kevät 2025

Kevään 2025 aikana toteutettavan tilaisuuden koollekutsujana ja toteuttajana on talouspalvelut.

Neuvottelussa käydään läpi muun muassa palvelutuotannon, kustannuskehityksen ja lainsäädännön aiheuttamat muutokset sekä lautakuntien palvelutarvetoiveet ja mahdolliset kustannusraamit.

Aikataulukutus

Pvm: **Klo:**

Tukipalvelut/Sivistys/Elinvoima/Khall
Sivistyslautakunta

13.5.2025 12.00
21.5.2025 12.00

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Elinvoimalautakunta	21.5.2025	14.00
Tekninen lautakunta/käyttötalous	20.5.2025	8.30
Tekninen ltk/investoinnit	20.5.2025	9.30
Tekninen ltk/investoinnit	19.8.2025	9.00
Tasapainottamisneuvottelut (tarvittaessa)	9.9.2025	9.00
Investointien valtuustoseminaari	09/2025	

3.2 Talousarvioehdotuksen lautakuntakäsittely

Lautakunnat käsittelevät ja hyväksyvät omat talousarvioehdotuksensa 24.10.2025 mennessä. Lautakuntien tulee pysyä annetuissa kehyksissä. Lautakunnan talousarviokokouksessa mahdollisuuksien mukaan ei tulisi käsitellä muita asioita. ***Erityistä huomiota talousarvion laadinnassa tulee kiinnittää toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asetteluun.***

Lautakuntien talousarviokokouksiin osallistuvat lautakunnan lisäksi toimialajohtaja, toimialan taloussuunnittelija ja kaupunginjohtaja.

Lautakuntien talousarvioehdotukset (talousarviotaulukot, henkilöstösuunnitelma ja talousarviokirjan tekstiosat) **24.10.2025 mennessä** talouspäällikölle ja Seija Höykinpurolle.

Talousarvion kirjallinen osuus tehdään alla olevin ohjeiden mukaan. Esityksen numero-osa tuotetaan ProEconomican budjetointiohjelmalla ja täydennetään havainnollisuuden lisäämiseksi palvelutuotekokonaisuuksien osalta mm. excel-taulukkoilla jotka sisältävät vertailun prosenttimuutoksineen edelliseen tilinpäätökseen.

Lisäksi esitykseen lisätään investointitaulukko selitteillä ja henkilöstösuunnitelmat sekä talousarvion 2026 tekstiosat (kts. alla).

Talousarviokirjaan tuleva taulukko-osa laaditaan seuraavaan sarakemuotoon:

- TP 2024
- TA 2025
- TP ennuste 2025
- TA 2026
- TA 2026/TA 2025 euromuutos
- TA 2026/TA 2025 %-muutos (yhden desimaalin tarkkuus).

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aittoa elämää Aaltojen keskellä

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Toimiala:

Palvelu:

Vastuuviranhaltija:

Talousarvio 2025	TP 2023 (€)	TA 2024 (€)	TP ennuste 2024	TA 2025 (€)	MUUTOS (€) TA 2025 / TA 2024	TA 2025 % TA 2024:sta
Tuotot			0,00	0,00	0,00	
Kulut			0,00	0,00	0,00	
Netto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Teknisen osalta tulee ilmoittaa myös poistot.

Talousarvio-asiakirjassa käytetään fonttina Arial ja tekstin kokona 11. Otsikoissa käytetään fonttikokoa 14. **Huomioikaa, että yllä olevan excel-taulukon alareunaa ei kirjoiteta erillisiä tekstiosioita (excelliin).**

Talousarviokirjaan tuleva tekstiosa laaditaan seuraavaan muotoon siten, että seuraavan luettelon kohdat 1-3 sijoitetaan talousarvion tekstiosaan ja kohdat 4

1. Lautakunnan toiminta-ajatus
 - Lyhyesti mitä tekee
 - maksimi 0,5 sivua
2. Lautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet
 - Koko lautakuntaa koskevat yhteiset tavoitteet
 - 3 koko lautakuntaa koskevaa toiminnallista tavoitetta
 - 3 koko lautakuntaa koskevaa taloudellista tavoitetta
 - maksimi 0,5 sivua
3. Lautakunnan investoinnit
 - Tekstikuvaus lautakunnan investointisuunnitelmasta
 - oltava yhtenäinen investointisuunnitelmaan hyväksytyjen kohteiden kanssa
4. Palvelun toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet
 - 3 toiminnallista tavoitetta
 - 3 taloudellista tavoitetta
 - tavoitteita sekä talousarvio- että taloussuunnitelmavuosille
 - yksittäisten tuotteiden esim. tavoitehinta/-määrä verrattuna edelliseen vuoteen tai valtakunnallisiin arvoihin tai suosituksiin
 - maksimi 0,5 sivua
5. Palvelun haasteet
 - Mitä haasteita talousarvion toteuttamiseksi
 - maksimi 0,5 sivua.

Yleisten alueiden toiminnalliset tavoitteet		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1.		
2.		
Yleisten alueiden taloudelliset tavoitteet		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1.		

3.3 Talousarvioehdotuksen hallitus- ja valtuustokäsittely

Talousarvioehdotus esitellään kaupunginhallitukselle **10.11.2025** mennessä, ja hallitus voi palauttaa lautakuntien talousarvioehdotukset uudelleen valmisteltaviksi, mikäli lautakunta ei ole pysynyt annetussa kehyksessä tai lautakunnan ehdotuksessa on muita puutteita tai korjattavaa.

Hallituksen talousarviokokoukseen osallistuu normaalin hallituskokoonpanon lisäksi talouspäällikkö ja toimialajohtajat sekä toimialan taloussuunnittelija.

Kaupunginjohtaja ja talouspäällikkö esittävät talousarviokokouksessa talousarvioehdotuksen. Toimialajohtajat esittelevät lautakuntiensa talousarvioehdotukset pääkohdittain powerpoint esityspohjalla. Esityksessä saa olla 5 sivua.

Talouspäällikkö tekee talousarvioehdotukseen hallituksen päättämät muutokset/korjaukset ja hallituskäsittelyn tuloksena hallitus hyväksyy talousarvioehdotuksen ja esittää talousarvioehdotuksen valtuustolle hyväksyttäväksi.

Talousarvioehdotus esitellään valtuustolle hyväksyttäväksi **24.11.2025**, ja valtuusto voi palauttaa hallituksen talousarvioehdotuksen uudelleen valmisteltavaksi, mikäli talousarviossa on vakavia puutteita tai virheitä.

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Talousarviomuutokset pyritään kuitenkin tekemään ja talousarvio hyväksymään valtuuston talousarviokokouksessa.

Valtuuston talousarviokokoukseen osallistuvat normaalin valtuustokokoonpanon lisäksi toimialajohtajat. Toimialajohtajat esittelevät lautakuntiensa talousarvioehdotukset pääkohdittain powerpoint esityspohjalla. Esityksessä saa olla 5 sivua.

Kaupunginjohtaja ja talouspäällikkö esittävät talousarviokokouksessa talousarvion yleiset perusteet sekä tulos-, rahoitus- ja taloussuunnitelmaosat.